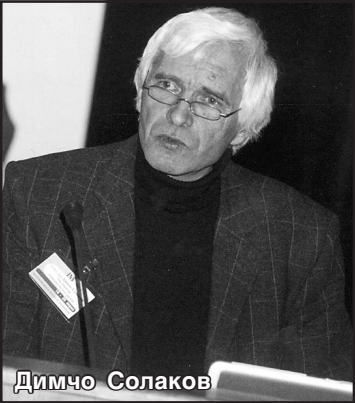

Дискусионен форум INS expo & forum - Велико Търново

ЗЕМЕТРЕСЕНИЯ И СЕИЗМИЧНА ОПАСНОСТ В БЪЛГАРИЯ

ДИМЧО СОЛАКОВ И СТЕЛА СИМЕОНОВА
Геофизичен институт -БАН

Димчо Солаков
(Продължава от бр. 10)

СЕИЗМИЧНА ОПАСНОСТ И СЕИЗМИЧЕН РИСК

Сеизмична опасност (сеизмичен хазарт)

● Максималните очаквани земни движения за дадена точка (място) вследствие на земетресение за даден период от време.

● Изразява се чрез максимално ускорение (скорост, преместване), макросеизмична интензивност и др.

● Природна даденост, която не може да бъде контролирана от човека.

● Представя се чрез карти с очакваните сеизмични въздействия за различен период на повторемост (или годишна вероятност за случване).

Сеизмичен риск

● Очакваните загуби (жертви, ранени, разрушения в сградния фонд и др.) вследствие на сеизмична опасност.

● Няма риск, дори в райони с висока сеизмична опасност, ако там няма хора, сгради, съоръжения и други стопански обекти, които могат да бъдат засегнати от земетресение.

● Сеизмичният риск може да бъде управляван

СЕИЗМИЧНАТА ОПАСНОСТ НА ТЕРИТОРИЯТА НА БЪЛГАРИЯ

Сеизмичната опасност е оценена с методите на прогнозното сеизмично райониране, проведено в началото на 80-те години на миналия век. Крайните продукти на районирането са:

Карта на възможните огнища на земетресения (ВОЗ)

И карти на сътресяемостта (КС). Изработени са карти за различни периоди на повторемост - 100, 1000, 10 000 години. Картата за 1000 години е нормативна за строителството у нас от 1987 г.

СЕИЗМИЧНО ОСИГУРЯВАНЕ НА СГРАДИТЕ И СЪОРЪЖЕНИЯТА В БЪЛГАРИЯ

● До началото на 1958 г. не са осигурявани срещу земетръсни въздействия.

● 1957 г. - първият действащ „Правилник за проектиране и строеж на сгради и инженерни съоръжения в сеизмичните райони“, основан на сеизмос-

татистическа карта на райониране, отразяваща наблюдаваните интензивности (степени) от документираните дотогава земетресения.

● 1961 г. и 1964 г. картата е преоценена, като са занижени площите на зоните от VII, VIII и IX степен.

● 1977 г.- след земетресението във Вранча са добавени нови площи от VII и VIII степен в придунавската част на Северна България.

● 1987 г. е въведен нов правилник, основан на сеизмичното райониране на България.

Разпределение на площите (в %) от територията на България с различна сеизмична степен

вид на картата	сеизмична степен				
	VI	VII	VIII	≥ IX	≥ VII
повтаряемост 1000 г. (правилник, 1987)	2	51	28	19	98
правилник 1961-1964 г.	78	17	4	1	22
допълнена карта от 1977 г.	60	34	5	1	40
Максимална наблюдавана интензивност	36	49	11	4	64

ОЦЕНКА НА ПОСЛЕДСТВИЯТА ОТ СИЛНИ ЗЕМЕТРЕСЕНИЯ

Оценката на възможните последствия от реализацията на силни земетресения е основен елемент при взимане на решения както в превантивната дейност, така и непосредствено след реализацията на силно земетресение. Какво е постигнато в България за решаване на този проблем?

● В началото на 80-те години на ХХ век (по Програма ТРУС- Гражданска защита и Геофизичен институт, БАН) е разработена автоматизирана система ASEC, чрез която се

оценява полето на сеизмично въздействие, повредите и разрушенията в сградите и съоръженията, човешките загуби (убити и ранени) и стойността на щетите в инфраструктурата на засегнатите селища при реализация на силно земетресение с макросеизмично въздействие върху територията на страната.

” Съвременните подходи за детайлна оценка на сеизмичния риск на територията на конкретен град предлагат създаване на земетръсни сценарии, включващи оценка за физическото и икономическото въздействие на различни по сила земетресения върху всички елементи на социалноикономическата система

(сгради, население, икономика и подземна и надземна инфраструктура, оценка на последствия от вторични ефекти и др.). Като примери могат да се посочат: оценката на последствията от силно земетресение, реализирано в близост до град София, в община Триадика; земетръсните сценарии за градовете Пловдив, Русе и Враца.

Детайлна оценка на последствията от силно земетресение за община Триадика, София

Модел на сеизмичното въздействие

ОСНОВНИ СТРАТЕГИИ ЗА НАМАЛЯВАНЕ НА СЕИЗМИЧНИЯ РИСК

□ Създаването на адекватни карти за сеизмичната опасност е първата стъпка за намаляване на риска. Необходимо е съставянето на нови карти на сеизмичната опасност в съответствие с европейските изисквания.

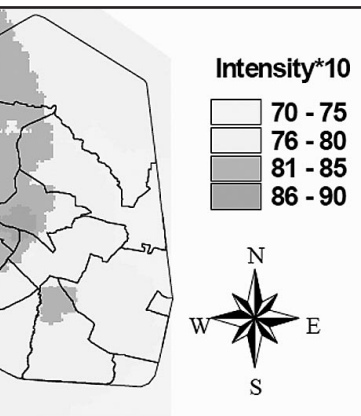
□ Строителство, съобразе-

но със сеизмичната опасност - антисеизмично строителство, което ще доведе до намаляване на човешките и икономическите загуби.

□ Регламентиране на държавно ниво чрез съответни нормативни документи задачите, свързани със сеизмичната опасност - сеизмичен мониторинг, оценка на сеизмичната опасност (хазарт) и сеизмичния риск.

□ Разработка на сценарии

за последствията от силни земетресения за всички урбанизирани територии - установяване на най-уязвимите места и допълнителни мерки при необходимост.

□ Повишаване готовността за посрещане последиците от силни земетресения - превантивни мерки, обучение на на-

селението, адекватно планиране на спасителните дейности и др.

□ Системи за ранно предупреждение.

□ Ефективно градоустройствено планиране, съобразено с природните особености и

наличното устройство на населеното място.

□ Ефективна система за застраховане - собствеността е не само право, но и задължение.

□ Активно взаимодействие между науката, застраховането и държавните и други ръководни органи от всички нива на управлението на страната.

□ Прогнозиране на земетресения.

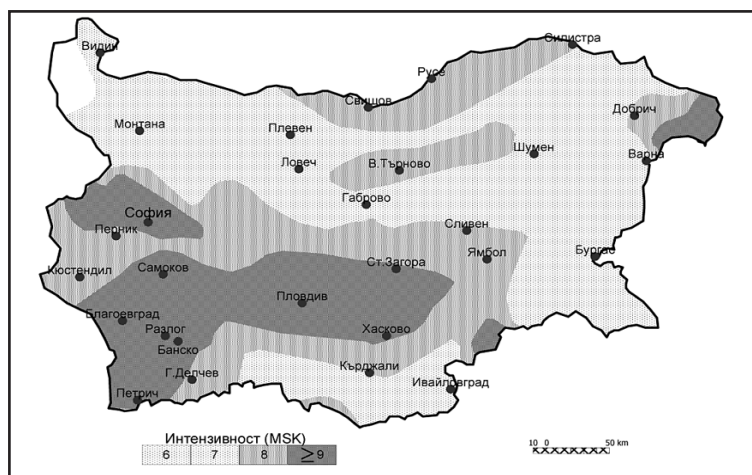
ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Сеизмологичните изследвания безспорно доказват реалното високо ниво на земетръсна опасност за страната. Науката дава предупреждение за опасност и оценява приблизително последствията от нея. За съжаление поуките от земетресенията, реализирани в началото на ХХ век, на територията на България днес са изтрити от паметта на хората и преобладава мнението за относителна земетръсна безопасност. Опитът от минали земетресения у нас, а и от световната практика показва, че обществото взема мерки по фактум, т.е. след реализацията на бедствието.

Голямата част от активните действия на човека за намаляване на сеизмичния риск опират до икономическия потенциал на държавата, до отделените средства за създаване и поддържане на готовността при земетресение и преодоляване на последствията от тях.

Световният опит по-

казва, че земетръсният риск може да бъде ефективно намален само чрез превантивни мерки и активно взаимодействие на науката с всички нива на управление на страната.

Карта на сътресяемост КС (период на повторемост 1000 г.)